

**ΟΜΙΛΙΑ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ ΤΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ
ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΚΗΣ ΕΙΣΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΚΥΘΡΕΑΣ,
ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΠ. ΑΝΔΡΕΑ ΣΤΟ ΠΛΑΤΥ ΑΓΛΑΝΤΖΙΑΣ,
ΣΤΙΣ 24 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ, 2000**

Η μνήμη κι η συνείδηση γυροφέρνουν σήμερα στο εφιαλτικό καλοκαίρι του 1974. Ζωντανεύουν την ώρα τούτη μέσα μας και γύρω μας οι μαύρες μέρες του Ιουλίου και του Αυγούστου του θλιβερού εκείνου έτους, που σημάδεψε με την τραγωδία του την ιστορική πορεία του έθνους και τραυμάτισε βαθιά τη ζωή και την περηφάνια του κυπριακού ελληνισμού.

Με την καρδιά ραγισμένη από τον πόνο, που προκαλεί η ανάμνηση της συμφοράς, συγκεντρωθήκαμε στον ιερό αυτό χώρο για να τιμήσουμε τη μνήμη των ηρώων και μαρτύρων της Κυθρέας και των κοινοτήτων της γύρω περιοχής, που αγωνίσθηκαν και θυσιάσαν τη ζωή τους υπερασπιζόμενοι την πατρώα γη, καθώς και τη μνήμη των κατοίκων τους, οι οποίοι πέθαναν στην προσφυγιά με ανεκπλήρωτο τον πόθο της επιστροφής.

Είκοσι έξι χρόνια έχουν περάσει από τους θλιβερούς Ιούλιο και Αύγουστο της κτηνώδους τουρκικής εισβολής, που αμαύρωσαν τη μικρή μας πατρίδα και ακρωτηρίασαν το πολυβασανι-

σμένο νησί μας. Ήταν τότε που ο λαός μας δοκίμασε τα μύρια πάθη του και υπέστη τα φρικτά μαρτύριά του. Κι η περιοχή της Κυθρέας, η όμορφη αυτή περιοχή με τους ήσυχους και περήφανους κατοίκους της και τη θεία φυσική ομορφιά, με τον κεφαλόβρυσσο και τους απέραντους ελαιώνες της, να πρωταγωνιστεί στην προσφορά αίματος και θυσίας, πόνου και οδύνης. Και να δοκιμάζει, να βιώνει και να υφίσταται το ασύλληπτο δράμα και την ανείπωτη τραγωδία της. Συγκλονίζεται κάθε ανθρώπινη ψυχή και ραγίζει κι η πιο σκληρή καρδιά μπροστά στο φοβερό απολογισμό της τουρκικής κτηνωδίας:

Κυθρέα : Νεκροί 19, αγνοούμενοι 61
Τραχώνι: Νεκροί 12, αγνοούμενοι 20
Βώνη: Νεκροί 19, αγνοούμενοι 24
Έξω Μετόχι: Νεκροί 2, αγνοούμενοι 21
Μιά Μηλιά: Νεκροί 20, αγνοούμενοι 14
Παλαίκυθρο: Νεκροί 20, αγνοούμενοι 14
Νέο Χωριό: Νεκροί 36, αγνοούμενοι

45

Συνολικά 128 οι νεκροί και 207 οι αγνοούμενοι κάτοικοι της Κυθρέας και των χωριών της περιοχής.

Την ώρα τούτη του συγκλονισμού και του ψυχικού δέους αναθυμούμαστε τις εκατόμβες των θυσιών και τις στρατιές των ξεριζωμένων, τις δηώσεις και τις συλήσεις, τους βιασμούς και τις κακοποιήσεις, τα χαλάσματα και τις πυρπολήσεις, τους εξευτελισμούς και τις εν ψυχρώ δολοφονίες. Ένα θλιβερό μνημείο υποβάθμισης της ανθρωπίνης ύπαρξης και μελανό στίγμα στην ιστορία της ανθρωπότητας του ύστερου τέταρτου του εικοστού αιώνα.

Η σκέψη κι η αναθύμηση στρέφονται την ξέχωρη τούτη ώρα στις άγιες μορφές των ηρωικών νεκρών και των τραγικών αγνοουμένων της Κυθρέας και των χωριών της γύρω περιοχής. Και μαζί τους ανασταίνονται, αναβιώνουν κι αναπαρασταίνονται η αρετή και το ήθος του λαού μας, το πάθος και η λατρεία του για τη λευτεριά. Αποκαλυπτόμαστε μπροστά στο άφθαστο ψυχικό τους κάλλος και προσκυνούμε με κατάνυξη το ιερό προσκυνητάρι του πάθους και του μαρτυρίου τους.

Την ιερή αυτή στιγμή της θύμησης και της θλίψης, της αναπόλησης και της πίκρας ζωντανεύουν ενώπιόν μας τα πανάγια χώματα της περιοχής της

Κυθρέας, καθώς και όλα τα κατεχόμενα εδάφη μας, τάφοι προγονικοί, βωμοί κι εστίες, εκκλησιές και μοναστήρια, τα ιερά και όσιά μας κι όλα τα δημιουργήματα του πολιτισμού και της εθνικής μας παράδοσης, που κατέχονται και βεβηλώνονται, κουρσεύονται και ρυπαίνονται από τον κατακτητή.

Εικοσιέξι χρόνια από την εισβολή του Αττίλα κι εμείς, ανυπότακτοι κι ασυνθηκολόγητοι, να θρεφόμαστε από τις προαιώνιες ρίζες μας, να προσατενίζουμε τα τουρκοπατημένα εδάφη μας και να τραγουδούμε με νοσταλγία και πόθο, προσδοκία και αναμονή το “πάλι θα γίνουν δικά μας, το χρωστάμε στα παιδιά μας.” Εικοσιέξι χρόνια από τότε κι εμείς, αθεράπευτοι λάτρεις της ελευθερίας, να βιώνουμε με ευλάβεια τις διδαχές και τις επιταγές της ιστορίας και να επαναλαμβάνουμε με φωνή tenτόρια στους νεοβαρβάρους ότι τούτη η γη είναι δική μας και σε κανένα δεν τήν δίνουμε και με κανένα δεν τη μοιραζόμαστε. Εμείς ποτέ δεν είπαμε όχι στον αγώνα. Εμείς ποτέ δεν είπαμε ναι στη δουλεία. Ακολουθούμε πάντα θαρρετά τη μοίρα μας και την πλάθουμε όπως τη θέλουμε. Μοίρα ελληνική και πανανθρώπινη. Μοίρα των ελεύθερων και των αντρειωμένων. Μοίρα των ανυπότακτων και καταξιωμένων.

Ο Κυπριακός Ελληνισμός είναι υποχρεωμένος να ακολουθήσει τη μοίρα του. Δεν έχει άλλη επιλογή. Να την ακολουθήσει οφείλει και να αποδείξει ακόμη μια φορά ότι ποτέ δεν θα γίνουν περιττοί στον κόσμο κι οι λίγοι ως αρμός και τροφοδότης της ιστορίας. Κι ακόμη γιατί χρωστεί: Να δικαιώσει και να δικαιωθεί. Να καταξιώσει και να καταξιωθεί.

Έλληνας,

Όταν την αποφράδα μέρα της 20ης Ιουλίου, 1974, οι ορδές του αδιστακτου Αττίλα εξαντλούσαν κάθε απόθεμα βαρβαρικού μένους και άναυδης συμπεριφοράς εναντίον της μικρής και στρατιωτικά παροπλισμένης πατρίδας μας, η αφετηρία μιας νέας εθνικής τραγωδίας εσηματοδοτείτο για το σύγχρονο Ελληνισμό. Εσηματοδοτείτο, όμως, ταυτόχρονα, για την Κύπρο και την Ελλάδα, η αφετηρία μιας νέας πορείας και η έναρξη μιας νέας σελίδας ιστορίας.

Το έθνος μετέφερε και πάλι στην Κύπρο, για δεύτερη φορά στο δεύτερο ήμισυ του εικοστού αιώνα, την αδυσώπητη πρόκληση της ύπαρξης και τη σκληρή δοκιμασία της συνέχειάς του. Το '55, πρώτα, όταν μας έδωσε τη σκυτάλη για να ανανεώσουμε το μεγαλείο του και να αναζωπυρώσουμε το ζείδωρο πνεύμα του. Και το '74, ύστερα, όταν η εθνική απαντοχή εναποτέθηκε στη δική μας

προωθημένη ακριτική έπαλξη.

Είκοσι έξη χρόνια από τη βάρβαρη τουρκική εισβολή και η κυπριακή τραγωδία συνεχίζεται. Ψηφίσματα των Ηνωμένων Εθνών, καταδικαστικές αποφάσεις διεθνών οργανισμών και επίδειξη κάθε δυνατής καλής θέλησης από μέρους της δικής μας πλευράς δεν στάθηκαν ικανά να κάμψουν την τουρκική αδιαλλαξία και αδιστακτικότητα.

Η Τουρκία συμπεριφέρθηκε και εξακολουθεί να συμπεριφέρεται στην περίπτωση της Κύπρου με σημαία και λάβαρό της το δίκαιο του ισχυροτέρου. Της παρέχουν αυτή την πολυτέλεια η έλλειψη αποτελεσματικών πιέσεων από μέρους των ισχυροτέρων χωρών και η ανοχή που επιδεικνύουν έναντί της.

Μέσα σ' αυτό το κλίμα και κάτω απ' αυτά τα δεδομένα δεν μπορεί εύλογα να αναμένεται πρόοδος ούτε στο νέο γύρο των συνομιλιών που βρίσκονται σε εξέλιξη. Αντίθετα δικαιολογημένη είναι η επιφυλακτικότητα, αφού η Τουρκία προβάλλει απροσχημάτιστα την αναγνώριση του ψευδοκράτους και τη λύση της συνομοσπονδίας ως προϋποθέσεις για να προβεί σε ουσιαστικές συνομιλίες ο κ. Ντενκτάς.

Εμείς έχουμε καταστήσει ξεκάθαρη τη θέση μας. Δεν πρόκειται να φαλκιδεύσουμε τα δικά μας, να απαλλο-

τριώσουμε τα αναφαίρετα δικαιώματά μας, να ακρωτηριάσουμε την πατρίδα μας και να υπονομεύσουμε την επιβίωση των παιδιών μας στη γη των προγόνων μας.

Κάτω από τις αντίξοες συνθήκες που διέρχεται και τα πολλά και δυσχερή προβλήματα που αντιμετωπίζει, ο Ελληνισμός πρέπει να παραμείνει άρρηκτα δεμένος με τις προαιώνιες ρίζες του. Να αντλεί μέσα από το ζωογόνο παρελθόν του και να ανατροφοδοτείται από τις ανεξάντλητες πηγές της ιστορικής δημιουργίας του. Και το εθνικό συμφέρον, όπως το καθορίζει η συνείδηση της ιστορικής ευθύνης και η συναίσθηση του χρέους έναντι του παρελθόντος του παρόντος και του μέλλοντος, να αποτελεί την πρωταξία της ζωής και την πυξίδα της καθημερινής συμπεριφοράς μας.

Έλληνες,

Αν είναι καθώς πρέπει να τιμήσουμε τους νεκρούς και μάρτυρες μας, στην ιερή μνήμη των οποίων είναι αφιερω-

μένο το σημερινό μνημόσυνο, πρέπει ενωμένοι να βαδίσουμε τον ανάντη δρόμο για τη δικαίωση της παρακαταθήκης τους. Κι αληθινά, η υπόμνηση του μεγάλου Μακρυγιάννη ποτέ δεν ήταν περισσότερο επίκαιρη και αναγκαία για να αποτελεί το σωστικό λάβαρο του αγώνα μας: "ότι τούτη την πατρίδα την έχουμε όλοι μαζί. Και πολιτικοί και στρατιωτικοί και σοφοί και αμαθείς και πλούσιοι και πτωχοί και οι πλέον μικρότεροι άνθρωποι."

Πρέπει να αρθούμε στο ύψος των περιστάσεων. Να συνθέσουμε αντιθέσεις, να παροπλισθούμε από πάθη και να οδεύσουμε προς το μέλλον με όραμα, πίστη και αισιοδοξία. Πρέπει και θα εξοφλήσουμε την ύψιστη οφειλή μας. Γιατί χρωστάμε, αδέρφια.

Χρωστάμε σε όσους ήρθαν, πέρασαν, θαρθούνε, θα περάσουν, κριτές θα μας δικάσουν, οι αγέννητοι, οι νεκροί.